

Тема «Екологічний податок»*

План

1. Платники екологічного податку
2. Об'єкт та база оподаткування екологічним податком
3. Порядок подання податкової декларації та сплати екологічного податку

Ключові терміни: регулююча функція, забруднюючі речовини, скиди, викиди, платник податку, податковий період, податкова декларація

*З актуальною редакцією Податкового кодексу України можна ознайомитися за посиланням :

zakon.rada.gov.ua

1. Платники екологічного податку

Зростання ролі економічного інструментарію природоохоронної політики в процесі прийняття управлінських і державних рішень, а також збільшення кількості, різновидів і масштабів використання цих інструментів зумовило необхідність впровадження у вітчизняну систему оподаткування екологічного податку. Крім важливої регулюючої функції, екологічний податок є вагомим джерелом бюджетних доходів. Найпоказовішим тут є досвід Німеччини, де, свого часу, екоподаткова реформа принесла до бюджету понад 20 млрд євро "зелених податків". Згідно з принципом "фіскальної нейтральності" 90% цих коштів було використано для зниження податків на працю та доходи фізичних осіб, наслідком чого стало створення 250 тис. нових робочих місць. І це - одночасно із прямими екологічними наслідками реформи: зниженням викидів діоксиду карбону на 2,4% (що в масштабах німецької економіки сягає мільйонів тонн щорічно) та зростанням попиту на екологічно чисті технології.

Екологічним податком в Україні було замінено збір за забруднення навколишнього природного середовища. Порядок його нарахування і сплати регламентується Податковим кодексом України.

В Україні платниками екологічного податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську

(підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;

скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;

розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання);

утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);

тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Відповідно до Податкового кодексу України розміщення відходів – постійне (остаточне) перебування або захоронення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах (місцях розміщення відходів, сховищах, полігонах, комплексах, спорудах, ділянках надр тощо), на використання яких отримано дозволи уповноважених органів.

2. Об'єкт та база оподаткування екологічним податком

Об'єктом та базою оподаткування екологічним податком є:

обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;

обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;

обсяги та види (класи) розміщених відходів, крім обсягів та видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання;

обсяги та категорія радіоактивних відходів, що утворюються внаслідок діяльності суб'єктів господарювання та/або тимчасово зберігаються їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк;

обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

База оподаткування податком за викиди двоокису вуглецю за результатами податкового (звітнього) року зменшується на обсяг таких викидів у розмірі 500 тонн за рік.

Ставки податку встановлюються Податковим кодексом України в залежності від виду забруднюючої речовини і застосовуються залежно від класу небезпеки (від I до IV класів) та рівня небезпечності відходів (надзвичайно небезпечні, високонебезпечні, помірно небезпечні, малонебезпечні, малонебезпечні нетоксичні відходи гірничодобувної промисловості), з урахуванням коефіцієнтів до ставок податку, які встановлюються залежно від місця (зони) розміщення відходів у навколишньому природному середовищі.

Зокрема, ставки екологічного податку:

за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення встановлені ст. 243 Податкового кодексу України;

за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти - ст. 245;

за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах - ст. 246 ПКУ);

за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) - ст. 247;

за тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк - ст. 248.

Важливими є норми законодавства, якими передбачено, що за скиди забруднюючих речовин у ставки та озера діючі ставки податку збільшуються у 1,5 раза, а у разі розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів,

відповідні ставки податку збільшуються у 3 рази. Такий коефіцієнт застосовується в залежності від місця (зони) розміщення відходів у навколишньому природному середовищі - якщо розміщення відбулося в межах населеного пункту або на відстані менш, як 3 км від таких меж.

Крім того, Податковим кодексом України передбачено, що Кабінет Міністрів України щорічно до 01 червня у разі необхідності вносить до Верховної Ради України проект закону про внесення змін щодо ставок оподаткування, визначених в абсолютних значеннях, з урахуванням індексів споживчих цін, індексів цін виробників промислової продукції, зокрема з екологічного податку.

Слід зазначити, що Законом України від 23 листопада 2018 року № 2628-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів», який набрав чинності 01.01.2019, внесені зокрема, зміни, згідно з яким ставка екологічного податку за викиди двоокису вуглецю становить 10,00 гривень за 1 тону.

Вид відходів можна з'ясувати звернувшись до Державного класифікатора відходів ДК 005-96, де, серед іншого, прокласифіковано й відходи, що утворюються в процесі виробництва.

3. Порядок подання податкової декларації та сплати екологічного податку

Базовий податковий (звітний) період з екологічного податку дорівнює календарному кварталу.

Платники податку складають податкові декларації за встановленою формою, у передбаченому Податковим кодексом України порядку та подають їх протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, до контролюючих органів та сплачують податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації:

за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення протягом звітного кварталу відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах - за місцем розміщення стаціонарних джерел, спеціально відведених для цього місць чи об'єктів;

за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів понад установлені особливими умовами ліцензії строк - за місцем перебування платника на податковому обліку у контролюючих органах.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації до 1 грудня року, що передує звітному, подають до контролюючих органів переліки підприємств, установ, організацій, фізичних осіб - підприємців, яким в установленому порядку видано дозволи на викиди, спеціальне водокористування та розміщення відходів, а також направляють інформацію про внесення змін до переліку до 30 числа місяця, що настає за кварталом, у якому такі зміни відбулися.

Суб'єкти господарювання, у тому числі новостворені, які не мають об'єктів обчислення екологічного податку не повинні подавати до відповідних контролюючих органів заяву про відсутність у них у звітному році таких об'єктів.

Суб'єкти господарювання, які є платниками екологічного податку, але з початку звітного року не планують здійснення викидів, скидів забруднюючих речовин, розміщення відходів, утворення радіоактивних відходів протягом звітного року, повинні скласти заяву довільної форми про відсутність у них у звітному році об'єкта обчислення екологічного податку та повідомити про це відповідні контролюючі органи за місцем розташування

джерел забруднення не пізніше граничного терміну подання податкової декларації за I квартал звітного року.

В іншому разі такі суб'єкти господарювання зобов'язані подавати податкові декларації з екологічного податку.

Контрольні питання для самоконтролю:

1. Що є об'єктом оподаткування екологічним податком?
2. Хто є платником екологічного податку?
3. В яких випадках до ставок екологічного податку застосовуються підвищуючі коефіцієнти?
4. Який податковий період визначений для екологічного податку, як звітний?

Література до теми:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року, №254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141
2. Податковий кодекс України: ЗУ N 2755-VI від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
3. Бюджетний кодекс від 8 липня 2010 року N 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572.
4. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144.
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року N 435-IV // Відомості Верховної Ради. –2003. – №40. – Ст. 356.